

"Ulema-i ilm-i kelâm, Kur'ân'ın şakirtleri oldukları halde, bir kısmı onar cilt olarak erkân-ı imaniyeye dair binler eser yazdıkları halde, Mutezile gibi akli nakle tercih ettikleri için,.." Kalam alimleri neden Mutezile'ye benzetilmiş?

İlm-i Kelam: Allah'ın varlığını ve birliğini aklî deliller ile ispat etmeye çalışan bir ilim dalıdır. Konusu Allah'ın Zât'ı ve sıfatlarıdır. Bunun yanında itikada dair mevzuları da inceler. Allâme Taftazanî kalam ilminin gayesini; "*kat'î delillerle dinî akideleri bilme*" şeklinde tarif ediyor.

Kelam ilmi tarihi sürecinde birçok merhaleler geçirip, değişik felsefî ve tasavvufî ekollerden etkilenmiştir. Her asırda gelen mücedditler de bu ilme mühim katkılar sağlamışlardır.

Tarihte kalam ilmini ilk tesis eden Mutezile mezhebidir.

Mutezile, Kur'an'dan ziyade Yunan felsefesini mesned almış ve felsefî akli vahyin anlaşılmasında temel esas kabul etmiştir. Yani Mutezile akli, nakle tercih etmiştir.

Mutezile'nin bu yaklaşımı İslam âleminde büyük bir fikir keşmekeşine ve batıl mezheplerin zuhuruna zemin hazırlamıştır.

Haliyle Ehl-i sünnet alimleri (*İmam-ı Eşarî bu işin ilk piridir*) bu tehlikeye karşı kalam ilimlerini tedvin etmişler ve Mutezile'nin felsefe merkezli görüşlerine karşı mücadeleye başlamışlardır.

Lakin Ehl-i sünnet alimleri kendi kalam ilmini kurarken, Mutezile'nin birçok vasıtalarını kendi usullerine de tatbik etmişler. Teselsül, devir gibi mantıkî deliller bunlardan bazılarıdır.

Halbuki Kur'an'ın safi, temiz ve herkesin kolayca kavrayabileceği inayet ve ihtira delilleri Ehl-i sünnet kalamcılarınca yeterince anlatılmamıştır. Düşmanı düşmanın silahı ile vurmaya kalkmışlar, yani Mutezile'yi felsefusuller ile ilga etmeye çalışmışlar, ama bu da başka sıkıntılara yol açmıştır.

Bu yüzden ilm-i kelamın büyük bir Üstadı olan Fahreddin Razi'nin tefsiri klasik, yavan ve manevî keşiflerden mahrum kalmıştır. Yani Mesnev-i Şerif, Mektûbat-ı Rabbanî ve Risale-i Nur gibi tesir gösterememiştir.

Kelam ilmini bir ağaca benzetirsek, bu ağacın en son ve en mükemmel meyvesi

Risale-i Nurlardır. Risale-i Nurlar, bu tarihî sürecin bir neticesi ve en son mahsulüdür, diyebiliriz. Nasıl ki, maddî ilimlerde terakki ve tekemmül tedricen, yani yavaş yavaş gelişir ve mükemmel bir hal alıyorsa; aynı şekilde İmam Azam ile temeli atılan ve İmam Eş'arî ve Maturidî ile sistemleştirilen ve Fahreddin Razi ile terakki eden ve İmam Gazzalî ile kabuk değiştiren kelim ilmi de Risale-i Nurlar ile en son ve en mükemmel halini almıştır, denilebilir.

Risale-i Nurların kelim ilmine kattığı en büyük değer, Kur'anî deliller olan inayet ve ihtira delillerinin yeniden ve mükemmelen ihya edilmesidir. Malum olduğu üzere, klasik kelimde felsefî deliller olan devir ve teselsül ön plandadır ki, bu deliller hakiki huzuru ve marifeti tam temin edemiyor.

Risale-i Nurlar *ihтира* ve *inayet* delilleri ile her şey üstünde marifeti ve huzuru göstererek, sağlam ve tahkikî imanı veriyor.